

Aan
De Voorzitter van de Vaste
Kamercommissie voor Economische
Zaken
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
21 mei 2007		EP/MW 7061585	

Onderwerp
Kabinetsreactie op onderzoeksrapport Marktwerking en arbeidsvoorwaarden
(ABVAKABO)

Recentelijk is een aantal rapporten verschenen dat aandacht besteedt aan de effecten van het marktwerkingsbeleid in de afgelopen decennia. In de brief van 17 april jl. (Tweede Kamer 2006-2007, 24036, nr. 327) heeft het Kabinet reeds een reactie gegeven op de rapporten "Marktwerking: Time-out!" en "Een Europa dat werkt" van respectievelijk FNV en VNO/NCW. De brief kondigt ook het onderzoek aan dat het Kabinet zal doen naar de gevolgen van het marktwerkingsbeleid, zoals dat door achtereenvolgende Kabinetten in de afgelopen decennia is gevoerd.

Na verzending van bovengenoemde brief heeft het Kabinet het aanvullende verzoek van het lid Kant van uw Kamer ontvangen om een reactie te geven op een onderzoek "Marktwerking en arbeidsvoorwaarden" dat het onderzoeksbureau AIAS (Universiteit van Amsterdam) in opdracht van ABVAKABO FNV heeft uitgevoerd. Mede namens de Minister en de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voldoe ik met deze brief aan dit verzoek.

Naar de mening van het Kabinet levert het rapport een waardevolle bijdrage aan het debat over de effecten van marktwerking. De auteurs wijzen erop dat in de discussie over het succes van marktwerkingoperaties de effecten op de kwaliteit van het werk, de arbeidsvoorwaarden en de arbeidsverhoudingen van de betrokken werknemers veelal onderbelicht blijven. De onderzoekers belichten daarom een drietal interessante casestudies van bedrijven in sectoren die veranderingsprocessen hebben ondergaan als gevolg van het introduceren van marktwerking.

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 30

Doorkiesnummer
(070) 379 6379

Telefax
(070) 379 7747

Hoofdkantoor
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11
Telefax (070) 347 40 81
Email ezpost@minez.nl
Website www.minez.nl

Behandeld door
R.W. van Zijp

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

Een belangrijke bevinding van het onderzoek is dat de toenemende concurrentie er waarschijnlijk toe leidt dat bedrijven hun interne organisatie en sociale beleid aan de nieuwe marktomstandigheden moeten aanpassen. Voor de werknemers in de betreffende bedrijven kan dat consequenties hebben. Het Kabinet hecht er aan te benadrukken dat het primaat voor het adresseren van deze consequenties bij de sociale partners ligt. Zij moeten sociale plannen opstellen waarmee negatieve gevolgen worden ondervangen. Het Kabinet constateert dat de sociale partners deze rol overigens goed oppakken. De bestudeerde bedrijven zoeken, in overleg met de vakbonden, naar manieren om tot marktconforme arbeidsvoorwaarden te komen en om tegelijkertijd overgangen soepel te laten verlopen. Waar opportuun kan het Kabinet het veranderingsproces faciliteren, bijvoorbeeld zoals het heeft gedaan met betrekking tot de WMO. Als werkgevers en vakbonden daar tot werkbare afspraken komen, is het Kabinet bereid om de scholingsactiviteiten van werknemers die met ontslag worden geconfronteerd, incidenteel in de overgangsfase gedeeltelijk te bekostigen.

In de ogen van het Kabinet biedt het onderzoek dus interessante inzichten over de positie van werknemers in deze markten. Het Kabinet hecht er echter wel aan enkele kanttekeningen te plaatsen. De eerste kanttekening is dat het marktwerkingsbeleid een bredere doelgroep voor ogen heeft dan alleen de werknemers. Het beleid beoogt namelijk de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en/of de prijs van de diensten te verlagen door het introduceren van onderlinge concurrentie. Het Kabinet constateert dat de onderzoekers rapporteren dat in alle onderzochte sectoren concurrentie is ontstaan, onder andere op kwaliteit, en dat de kosten waarschijnlijk zijn gedaald.

De tweede kanttekening is dat de bevindingen van het onderzoek enigszins voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd. Zoals de onderzoekers zelf reeds in het rapport aangeven, is het op basis van de drie casestudies niet goed mogelijk algemene conclusies te trekken over het effect van marktwerking op de arbeidsvoorwaarden. Zo laten de casestudies onderling al grote verschillen zien in de wijze waarop marktwerking vorm krijgt en de mate waarin marktwerking doorwerkt in het sociale beleid, omdat de aard van marktwerking verschilt in de onderzochte sectoren.

Daarnaast zou het, om gefundeerde algemene uitspraken te doen, nodig zijn om te vergelijken met bedrijven die niet met de marktwerking te maken hebben gekregen. Een aantal van de beschreven trends in de ontwikkeling van arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen bij de onderzochte bedrijven betreft namelijk algemene trends die ook in sectoren plaatsvinden waar geen maatregelen ter bevordering van de marktwerking hebben plaatsgevonden. Ook in andere sectoren zien we tendensen tot flexibilisering van werktijden, decentralisatie (meer kaderstellende CAO met ruimte voor invullen arbeidsvoorwaarden op lokaal niveau), meer belonen naar prestaties en meer variëteit in contractvormen.

De auteurs manen tot enige voorzichtigheid bij de introductie van verdere marktwerking. Meer zorgvuldige evaluatie van de huidige praktijk, systematische monitoring van de arbeidsverhoudingen in semi-publieke sectoren en een proactieve vorm van regulering (opleggen van enkele beperkingen om ruimte te maken voor proactief sociaal beleid) zijn volgens hen noodzakelijk. Zij stellen dat verdere marktwerking het beste kan worden vormgegeven met kleine experimenten in plaats van grote beleidswijzigingen. Het Kabinet deelt de mening van de auteurs dat zorgvuldige evaluatie van belang is. De casestudies in dit rapport geven op een goede manier eerste inzichten in de ervaringen van de besproken bedrijven. Om tot een zorgvuldige, volledige evaluatie te komen, zal een breder en diepgaander onderzoek moeten plaatsvinden, waarin ook de bevindingen van het ABVAKABO-rapport worden meegenomen. Zoals reeds aangekondigd in de eerdergenoemde brief (Tweede Kamer 2006-2007, 24036, nr. 327) zal het Kabinet dit jaar een grondige analyse maken van belangrijke sectoren waarin meer plaats is gekomen voor concurrerende aanbieders. Met dit onderzoek wil het Kabinet nader inzicht krijgen in de bredere gevolgen van marktwerking voor de burger als consument en als belastingbetaler. Zodra de uitkomsten van dit onderzoek beschikbaar zijn, zal het Kabinet deze vanzelfsprekend aan de Kamer doen toekomen.

(w.g.) Maria J.A. van der Hoeven